

ملا دولت فدایی نینگ نوره دیجیلیگینه غیسغه بیر سین

هر ملتینگ اوزینه خاص بولان ادبیاتی فرهنگ و تاریخی بولوپ دیر. زمان گچیشی بیلن شول ملت لرینگ یاش نسل لری اوز فرهنگی نینگ غنی بولیشی اوچین علمی ادبی، تاریخی اثرلری اوزیندن سونگکی گلجک نسل لره میراث غالدیریپ دیر لار. شویله شخصیت لرینگ بیرری هم، ترکمن ادبیاتینده اوز دیل نی، فرهنگی نی و ایلی نی سونین گشی لرینگ بیرری ملا دولت فدایی بولان .

ملا دولت فدایی جان گلدی نینگ اوغلی (1279) هجری و (1900) میلادی بیل ده حاضرکی ترکمنستان جمهورلیغی نینگ لباب ولایتینده، بیر علم دوست مشغله ده دنیا اینیب دیر. اونونگ آته سی اوز زمانه سی نینگ کامل انسان بولوپ بیتیشی اوچین، باش اوقوونی کامل لشدیریش اوچین اوز اوبه مکتب لرینینگ بیرینده اوقامایغینه اونس بیرپ دیر. شونونگ اوچین ملا دولت فدایی اوز نسل و نسب نینگ کیم دیگینی، آنا بابا لارنینگ ناخیلی آدم لر دیغینی آنکلاب و ناخیلی بیر مشغله ده دنیا اینانی شویله بیان ادیب دیر :

قوم خلیم میننگ ترکمن آرساری

آرساری سالار دیر داغ خان دان باری
آنا بابا لاریم علمینگ سرداری
شو ات بیلن دنیا ایندیم یارانلار
شاعرینگ آنا بابا لاری نینگ علم لی و
اعتبار آدم لار دیغینی، اونونگ سوادلی بولماغیندا اساسی رول اویناندیغی یوقارق سطر لر تصدیق لایور. فدایی، استاد لارنینگ یانینده اوز زمانه سی نینگ مروج علم لرنی اورنیپ دیر. شاعرینگ اوقوو دوری بولسه اون یاشیندن اون باش یاشینه بارینچا دوام ادیب دیر .

اون یاشیم دان اون باشیمه بارینچا

علمه مشغول بولدم جاندا باری چا
فدایی باش بیلینگ دوامینده دورلی دوشونجه لی کتاب لاری اوقاپ، شویله لیک بیلن زمانه سی نینگ ایسلگ لرینه دگیشلی بیلیم لرینگ اساس لارنی اوره نیپ دیر. اساساً اول وقتلارده اوقو دوزگونلری دینی دوشونجه لر بیلن محکم باغلانیشلی بولانی سببلی ملا لار، آخوندلار دیر استادلار اوز شاگرد لرینه شریعتینگ اساس لارنی دوشیندیرمچی بولوب، عرب دیلینی اورنماگه چالیشدیریون اکنلر. فدایی هم ملا دیر آخوند لارینگ یانینده مسجد و مدرسه لره اوقاب شریعتینگ اساس لارنی ممکن بولدیغی چه اورنیپ ملا آدینه اییه بولیور.

ملا دولت فدایی اوندن سونگ بیر آز تجارتی ایش لر بیلن مشغولانیپ، بعضی بیر سیاسی یاغدا لری سببلی حاضرکی ترکمنستان دن اوتوز بیر یاش لارینده افغانستان گویچ گلیور. بول حقه شاعرینگ اوزی «لبابیم» دیین شعرینده شویله بیان ایتور:

دنیا اینیب گوبک غانیم دوکولپ

اوتوز بیر بیل یوردیم سنده لبابیم
ترک ادیب وطنی بیلیم بوکیلیپ

جدا بولوپ سندن موندا لبابم
حرمتملی شاعر افغانستان گلندن سونگ اوران کوپ قینچیلیق لاره دوچ گلیور. بیر آز وقت اندخوی ولسوالیغینده بولوب، سونگی بیلن هژده نهر (هجه نهر) منطقه سینده مسکن توتیور. شاعر بول منطقه ده هم چیدام سیز قینچیلیق لاری و آغر گون لری باشند گچر یور. بیر آز زمان گچیندن سونگ دوباره اندخونینگ «آلتی بولک» منطقه سینده همیشه لیک مسکن توتیور. شاعر اوز دیرچیلیگینده غملی گون کوپ باشند گچیرنی سببلی و بعضاً حیات عدالت سیزلیک لردن ادن شکایت لارنی اونینگ اوز غوشغی لارینده هم گورسک بولیور .

طالبان 'داعش و استفاده از ابزاری از کودکان

امروزه اطفال را میتوان از آسیب پذیر ترین قشر اجتماعی در دنیای معاصر مخصوصاً کشور های جهان سومی و از جمله افغانستان به حساب آورده متأسفانه کودکان افغان همواره در نتیجه رخداد های غیر مترقبه اقتصادی سیاسی مهاجرتی نظامی و تروریستی متقبل بیشترین تلفات و خسارات جسمی و روانی گردیده اند گاه با از دست دادن پدر و مادر برادر و بالآخره نان آور فامیل های شان بار سنگین مسوولیت حصول لقمه نان حلال را برای خود و خانواده شان به دوش کشیده اند و گاه در نتیجه تنگ دستی و فقر حاکم مادی و فرهنگی در جامعه و خانواده های مربوط شان شکار قاچاقچیان انسان و کرامت انسانی (طالبان و داعش) زیر نام به اصطلاح دفاع از معتقدات دینی و مذهبی شده و بد بختانه مورد استفاده ابزاری و جنسی این وحشیان قرن و بدنام کننده گان پیام رحمانی پرورد گار لطف و کرم قرار گرفته اند . اینجا در افغانستان بیشترین حالت نامساعد روانی را اطفال بخاطر تداوم نامیمون جنگ و منازعه تحمل شده متحمل می شوند کودکان برجا مانده از حوادث تروریستی انتحاری و ماین های کور (دشمن پنهان) حیات آدمی که توسط تجار مرگ غرض از بین بردن و تهدید حیات مردم مسلمان ما کار گزاری می گردد بیشترین ضربات جنگ تحمیلی را مقابل می گردند .

با تأسف که نه مصوبه 1924 جنیوا در مورد حقوق اساسی کودکان بصورت همه شمول و جهانی فرصت عملی شدن یافت و همچنان نه مصوبه 1989 مجمع جهانی سازمان ملل متحد به طور باید و شاید در بسیاری موارد به نفع صحت و سلامت جسمی و روانی کودکان عملی شده است و نه هم مخالفین مسلح وقعی به فرامین الهی دینی و مذهبی در زمینه می گزارند زیرا با اجرای اعمال غیر انسانی و غیر اسلامی عملاً دساتیر انسان محور دین را زیر پا می گزارند . متأسفانه تعداد قابل ملاحظه یی از اطفال را میتوان به راحتی در بزرگ شهر ها و از جمله کابل پایتخت کشور مشاهده کرد که مصروف شستشوی موتر ها ، دست فروشی، جمع آوری ذباله ها و سروکار داشتن شان با انواع مخدرات میباشد .

اطفال که جای شان در مکاتب باشد و در محیط خانواده مصروف بازی های کودگانه خود باشند بدبختانه جای بسا حسرت و تأسف است که در روی جاده ها به کارهای واداشته شده و یا در جبهات جنگ خانمانسوز و کمپ های آموزش افراطگرایی از طرف مخالفین مسلح به ستم کشیده میشوند و هر روز احساسات کودگانه شان کشته شده و بد بینترتیب بیشتر حقوق کودگانه شان زیر پا گردیده و بدین ترتیب بی علاقه تر به زندگی صلح آمیز و آبرومند گردیده و تهدید علیه ثبات جامعه انسانی میگردند .

بر دولت افغانستان تمامی نهاد های مسوول بین المللی و ملی در زمینه و مردم مسلمان و روشنفکر است تا بیشتر ازین نگرانند اطفال و کودکان افغان در هیاهوی صدها چالش اجتماعی و سیاسی منطفوی رنج بکشند بنا باید در زمینه ارتقای سطح آگاهی عامه ،کیفیت زنده گی اقتصادی خانواده ها و تولید کار متداوم بدل توجه شده و بدینوسیله توان اقتصادی و عایداتی آنان ارتقاء نموده اطفال معصوم به فراگیری دروس و اساسات تعلیمی و انسانی تشویق گردیده و مورد حمایت همه جانبه قرار گیرند .

ساحل " عمران "

روزه بايرامی

روزه بايرامی (روزه هایدی) اهلی مسلمان لارینگ اولی دابارالی و مبارک بايرامی دیر .

مسلمان لار مبارک رمضان آیینده صبر و اراده ، پاک نیت و اخلاص بیلن بیر آیلاب روزه توتیب ، قرآن عظیم الشان ختمی و تراویح نماز لارنی اوقاب غریب و محتاج انسان لاره خیر و کمک ادیب ، طاعت و عبادت لار بیلن رمضان بايرامینی غارشیلاب و روزه هاید نمازینی ادا ایتور لار .

ایکی رکعت هاید نمازی واجب دیر و گون دوغیب بیر نیزه قدر یوقاری چیقاندان سونگ ادا بولیور .

هاید نمازی گونینده غسل اتمک ، تازه و پاکیزه گییم و اگنباش گییمک و عید گاه گیتمز دن اونگ فطرروزه نی برمک مستحب دیر و فطر روزه رمضان آیینگ دوامینده بیر یلسه هم جایز دیر .

هاید نماز گونینده مسلمان لار شاد لیق و جوشغینلیق بیلن عید گاه لرو جامع مسجد لره باریب ، هاید نمازینی ادا دن لریندن سونگره مهرو محبت بیلن بیر بیرری لرنه غوجاق آچیب ، بايرام لارنی غوتله یورلار . کینه و اوکه لری یورک لریندن چیقاریب ، دوستلیق و دوغانلیق دویغی لاری بیلن توتان روزه وادن طاعت و عبادت لارینگ قبول بولیشینی اولی تانگری تعالی درگاه سیندن ایسله یور لار .

هاید گون لرینده اهلی مسلمان لار اوچ گونلاب قوم وقریندش ، دوست و یار همسایه و اوبه داشلارنینگ اوی لرنه باریب بايرام لارنی غوتلاب ، دورلی تویسلی هاید ایمیش لرنی دا دیب و گلجک بیل لاره هم تانگری تعالی نینگ اوزی ساغلیقده ینه یترسین دییب ، یاغشی نیت و آرزو لاری یادله یورلار .

هاید گون لری آیراتیم چاغه لار اوچین گوپراک خوشلیق و بگا نچلیک گونلری دیر ، اولاراته ، باباه ، آغه و باشغه اولی لاریندان نماز خرچی آلیب ، اوچ گونلاب تازه و پاکیزه گییم لر گییب بازار و سیل گاه لرده خوشلیق گونلری گچریور لار .

مسلمان ومتدین اولکه داشلارمیز بو بیل هم مبارک رمضان آیینده ، روزه فریضه سینی پاک نیت و اخلاص بیلن برجای ادیب ورمضان بايرامینی خوشلیق وشادیان لیق لار بیلن غارشیلاب گچردی لر .

گوراش جریده نینگ ایشکارلری و یا زیجی اعضای گیلیب گچن بو روزه هاید بايرامینی اهلی اولکه داشلارمیزه تویس یورکدن غوتلی بولسین آدییب و بول مبارک آی ده توتان روزه وادن طاعت و عبادت لار نینگ الله تبارک و تعالی درگاه سینده قبول بولیشینی دیله یورلار .